

ВІДТВОРЮВАЛЬНА ЗДАТНІСТЬ КОРІВ ПІВДЕННОГО ТИПУ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ ДПДГ «АСКАНІЙСЬКЕ»

С.В. Тараненко

Інститут тваринництва степових районів ім. М.Ф.Іванова “Асканія-Нова” - Національний селекційно-генетичний центр з вівчарства

З підвищенням частки спадковості голштинської породи у генотипі тварин південного типу української чорно-рябої молочної породи поряд з високою продуктивністю спостерігається погіршення відтворювальних ознак. Між надоєм та тривалістю сервіс-періоду у потомків окремих плідників і ліній існує як позитивний, так і зворотньо-пропорційний зв'язок, що необхідно враховувати у селекційному процесі при удосконаленні стада.

Ключові слова: велика рогата худоба, генотип, відтворювальна здатність, сервіс-період, удій, кореляція.

Відтворні здатності корів є одними з найважливіших показників їхньої господарської цінності і можуть служити критерієм конституціональної міцності та ступеня адаптації до конкретних умов середовища. Низькі показники відтворних здатностей стримують темпи відтворення стада й тим самим знижують можливість добору тварин за основними селекціонованими ознаками. Тому поряд з підвищенням економічно важливої ознаки, якою є молочна продуктивність, постає не менш важливе завдання поліпшення відтворних здатностей корів.

Дані про відтворні здатності голштинізованих корів, одержані різними дослідниками, достатньо суперечливі. За результатами досліджень Богданова Г.А., Вінничука Д.Т., Трофименко А.Л. [1], у помісних корів індекс запліднення склав 2-2,5, а міжотельний інтервал - 400-420 днів. Проте вони вважають, що зниження відтворної здатності високопродуктивних помісних корів (середній добовий надій за лактацію 18-23 кг) є наслідком похибок у годівлі, а не спадкової обумовленості.

Використання бугаїв-плідників голштинської породи чорно-рябої масті на маточному поголів'ї червоної степової худоби дало змогу створити південний тип української чорно-рябої молочної породи [2].

Вивчення селекційно-біологічних особливостей корів новоствореного типу, зокрема відтворювальної здатності, яка є одним із основних показників пристосованості тварин до нових кліматичних умов, є актуальним.

Матеріал і методика досліджень. Робота проведена у дослідному господарстві "Асканійське" Каховського району Херсонської області, яке є базовим з розведення південного типу української чорно-рябої молочної породи, на поголів'ї тварин південного типу української чорно-рябої молочної породи. При цьому було сформовано 3 групи первісток: I - 3/4 (n=66 гол.), II - 7/8 (n =86), III - 15/16 (n =17) за голштинською породою.

Оцінка відтворної здатності піддослідних корів проводилася згідно даних зоотехнічного та племінного обліку. Було вивчено вік першого парування, вік першого отелення, тривалість сервіс-періоду, міжотельного інтервалу, коефіцієнту відтворювальної здатності та їх взаємозв'язок з молочною продуктивністю.

Результати досліджень. Збільшення виробництва молока і яловичини та зниження їх собівартості значною мірою залежить від відтворювальної здатності корів та тривалості їх господарського використання. Нормою плодючості великої рогатої худоби є щорічне одержання від корови теляти. Це потребує чіткої селекційної роботи зі стадом, створення належних умов утримання та годівлі тварин, кваліфікованого осіменіння, профілактики і лікування захворювань.

В даний час, не дивлячись на досягнутий прогрес у технології вирощування молодняку, існує тенденція скорочення віку першого отелення корів. Разом з тим необхідно враховувати, що молочна продуктивність менше залежить від віку, ніж від того чи закінчився їх розвиток до моменту запліднення. Тому в даному стаді основним критерієм добору поголів'я телиць парувального віку для осіменіння є їх розвиток за живою масою.

Аналіз розвитку телиць парувального віку дослідженого типу великої рогатої худоби показав, що жива маса помісних тварин при першому осіменінні у 3/4 кровних за голштинською породою склала 378,9 кг, у 7/8 - 385,3 кг та 15/16 - 383,6 кг відповідно (табл.1). При цьому середній вік першого плідного осіменіння телиць генотипу 3/4 за голштинською породою становив 603,5 днів, або 19,6 міс., у 7/8-кровних телиць цей показник на 24,6 дні був більшим, а у 15/16-кровних на 12 днів менший. Але різниця між показниками даних ознак була недостовірною. Як видно з наведених даних, тварини, незалежно від генотипу, дещо відставали за розвитком від стандарту породи, різниця склала 17-24 кг.

Важливим показником відтворювальної здатності корів є тривалість міжотельного періоду. З економічної та селекційної точки

зору оптимальний період між отеленнями повинен складати 365 днів при сервіс-періоді 80-85 днів та тривалості сухостійного - 60 днів.

Так як тривалість тільності є, в основному, величиною постійної, то в практичних цілях для характеристики відтворювальної здатності корів використовують показник тривалості сервіс-періоду, тобто період від отелення до плідного осіменіння, який виявляє фізіологічні можливості відтворної здатності корів.

Тривалість сервіс-періоду у первісток даного стада в середньому складає 134 дні, в тому числі у тварин генотипу $\frac{3}{4}$ за голштинською породою 106,2 днів, $\frac{7}{8}$ - 111,9 днів, $\frac{15}{16}$ - 148,5 днів. З наведених даних видно, що первістки характеризуються досить тривалим сервіс-періодом. Слід відмітити, що $\frac{3}{4}$ -кровні первістки мали кращі показники в порівнянні з ровесницями з більшою часткою спадковості голштинської породи в генотипі. Різниця склала у порівнянні з II групою - 5,6 дні, III групою - 42,3 дня. За показником тривалості міжотельного періоду між першим та другим отеленням спостерігалася подібна тенденція. Відповідно і коефіцієнт відтворювальної здатності у корів становив 1,06; 1,08; 1,17.

Для вивчення взаємозв'язку удою й тривалості сервіс-періоду було визначено коефіцієнти кореляції між цими показниками. Вірогідно позитивний зв'язок між удоєм і тривалістю сервіс-періоду встановлений у $\frac{3}{4}$ ($r=0,402$; $P>0,99$) та $\frac{7}{8}$ -кровних тварин ($r=0,428$; $P>0,999$).

Крім того, проведено аналіз відтворювальної здатності корів-первісток різних ліній та вивчено кореляційний зв'язок тривалості сервіс-періоду з молочною продуктивністю (табл.2). Встановлено, що потомки лінії Р.Соверинга вірогідно поступалися своїм ровесницям ліній Елевейшна, Кавалера та Бела за надоем молока ($P>0,95:0,9:0,99$). Різниця за надоем у корів лінії Валіанта в порівнянні з потомками Р.Соверинга складала 463 кг, але була недостовірною. Слід відмітити, що тварини, які характеризувалися вищими показниками надоем, мали більш тривалий сервіс та міжотельний періоди і гірший коефіцієнт відтворювальної здатності.

У потомків бугаїв-плідників ліній Елевейшна, Бела і Валіанта спостерігається вірогідно позитивний кореляційний зв'язок між показниками надоем та сервіс-періоду ($r=0,3\dots0,5$), у потомків лінії Р.Соверинга - 0,57, але зв'язок недостовірний. У тварин лінії Кавалера він був зворотньо-пропорційний -0,7($P>0,9$).

Таблиця 1. Показники відтворної здатності корів різних генотипів по першій лактації

Генотип	Показник	Вік першого плідного осіменіння, дн.	Жива маса при першому заплідненні, кг	Вік першого отелення, дн.	Надій, кг	Сервіс-період, дн.	Міжотельний період 1-2 лакт., дн.	Коефіцієнт відтворної здатності
3/4 г 1/4 чс (n=66)	X±Sx	603.5±15.4	378.9±5.06	937.9±17.2	4313.1±93.9	106.2±8.6	388.1±8.5	1.06
	σ	107.23	31.98	138.64	757.66	69.31	68.88	
	Cv	17.77	8.44	14.78	17.57	65.27	17.71	
7/8 Г 1/8 ЧС (n=86)	X±Sx	628.1±15.9	385.3±3.89	955.6±15.6	4419.9±81.9	111.9±7.7	393.4±8.1	1.08
	σ	128.54	29.88	144.64	759.88	72.9	74.39	
	Cv	20.46	7.75	15.14	17.19	65.17	18.91	
15/16Г 1/16 ЧС (n=17)	X±Sx	591.5±24.2	383.6±8.3	937.1±31.6	4500.7±168.7	148.5±25.7	429.8±25.7	1.17
	σ	87.40	29.80	130.49	695.67	106.02	105.77	
	Cv	14.77	7.77	13.93	15.46	71.38	24.61	

Таблиця 2. Показники відтворної здатності корів різних ліній по першій лактації

Групи корів	Показники	Вік першого отелення, дн.	Надій, кг	Сервіс-період, дн.	Між отельний період 1-2 лакт. дн	Коефіцієнт відтворної здатності
Паритет 722 лінія Соверинга (n=6)	X±Sx	1031.8±117.3	3628.5±259.8	92.0±17.3	371.2±17.1	1.02
	σ	287.25	636.56	42.39	41.69	
	Cv	27.84	17.54	46.07	11.23	
Табаско 390030 лінія Валіанта (n=13)	M	888.08±24.7	4092.3±148.9	95.46±16.8	376.3±16.8	1.03
	σ	89.30	536.95	60.74	60.53	
	Cv	10.06	13.12	63.62	16.08	
Монімо 392342 лінія Бела (n=118)	X±Sx	980.4±11.1	4494.6±68.8***	117.5±7.7	394.9±7.6	1.08
	σ	120.78	747.20	84.06	82.71	
	Cv	12.32	16.62	71.55	20.95	
Латурі 392585 лінія Елевейшна (n=65)	X±Sx	860.04±10.9	4305.9±81.02**	126.9±8.7	398.9±8.5	1.09
	σ	92.14	682.65	73.18	68.4	
	Cv	10.71	15.85	57.65	17.16	
Невада 389030 лінія Кавалера(n=5)	X±Sx	1031.4±46.3	4546.0±332.8*	146.0±29.11	425.0±28.6	1.16
	σ	103.53	744.27	65.09	64.07	
	Cv	10.04	16.37	44.58	15.08	

* P>0,9 **P>0,95 ***P>0,99

Висновки. Встановлено, що з підвищенням частки спадковості голштинської породи у генотипі тварин південного типу української чорно-рябої молочної породи ДПДГ «Асканійське» поряд з високою молочною продуктивністю спостерігається погіршення відтворювальних ознак.

Вивчення кореляційних зв'язків між надоем та тривалістю сервіс-періоду показало, що існує як позитивний, так і зворотно-пропорційний зв'язок у потомків окремих плідників і ліній, що необхідно врахувати у селекційному процесі при удосконаленні стада.

Список використаної літератури

1. Богданов Г.А., Винничук Д.Т., Трофименко А.Л. Методи формирования голштинской породы молочного скота. - К.: Урожай, 1985. - 81с.
2. Буюклу Г.І. Формування південного типу української чорно-рябої молочної породи в умовах Херсонської області.// Вісник Сумського Аграрного Університету.-Суми, 2002.-С. 72-74.

УДК 636.237.21:612 (477)

ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ І РОЗВИТКУ БИЧКІВ ПІВДЕННОГО ТИПУ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ ПРИ ВИРОЩУВАННІ НА М'ЯСО

Р.М. Макарчук

Інститут тваринництва степових районів ім. М.Ф.Іванова
«Асканія-Нова» - Національний науковий селекційно-генетичний
центр з вівчарства

Наведено результати експериментальних досліджень з інтенсивності росту та розвитку бугайців різних генотипів південного типу української чорно-рябої молочної породи у племзаводі ДПДГ «Асканійське» Каховського району Херсонської області. Показано, що із збільшенням частки голштинської породи у генотипі тварин спостерігається підвищення таких показників: жива маса, відносна швидкість росту та лінійні параметри.

Ключові слова: тип, генотип, ріст, розвиток, жива маса, екстер'єр.

Важливим завданням сільськогосподарського виробництва в умовах сьогодення є пошук резервів збільшення тваринницької продукції,